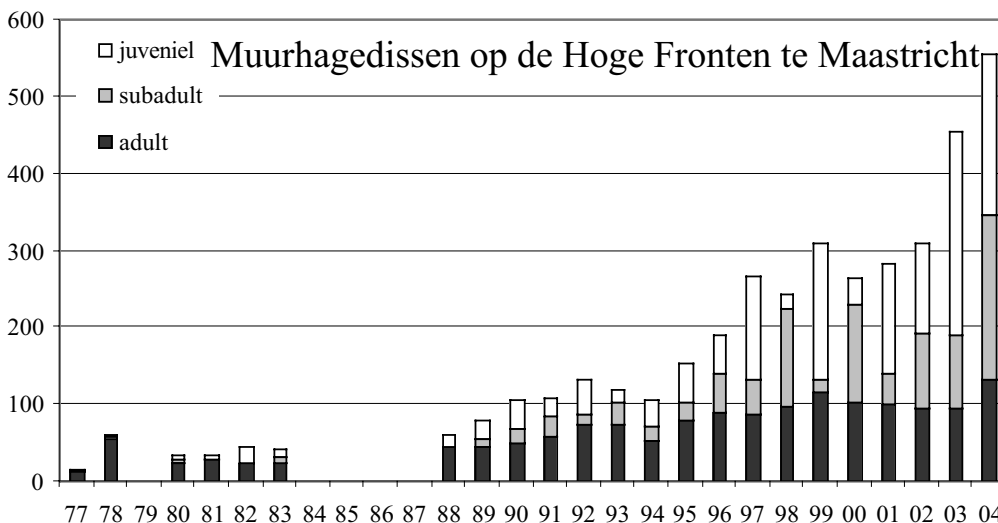

Het grote aantal juvenielen uit 2003 wordt weerspiegeld in de vele subadulten in 2004. Ook op de Lage Fronten en het aanliggende spoor- en industrieterrein groeiden de populaties. In totaal kwamen de muurhagedis-tellers in 2004 tot 902 verschillende muurhagedissen, te weten: 285 adulten, 323 subadulten en 294 juvenielen (Bron: CNME/RAVON).

Hagedissen op Spoor 20 te Maastricht

Alex Kloor

Afgelopen jaren konden jullie in de nieuwsbrief al lezen dat het wemelt van de reptielen op het ongebruikte Spoor 20 in Maastricht. Ook in 2004 bleek weer dat het daar goed gaat met de Muurhagedissen en Hazelwormen, met de Levendbarende hagedis ging het minder. De ontdekking van een nieuwe groep Levendbarende hagedissen geeft goede hoop voor de toekomst.

Spoor 20

Het stuk van Spoor 20 waar ik tel bestaat uit een enkelspoor en ligt tussen Maastricht (in het zuiden) en Smeermaas in België (in het noorden). Tot 1990 werd dit spoor gebruikt voor goederentransport. Toen dit stopte nam de natuur langzaam weer bezit van het spoor en groeide voor een deel geleidelijk aan dicht. Het werd een belangrijke ecologische verbindingzone waar veel dieren, zoals vos, patrijs, wezel, fazant, nachtegaal, zelfs de blauwvleugelsprinkhaan zijn aan te treffen. Ook biedt dit prima kansen voor hagedissen.

In de loop van de jaren zijn vanuit de richting van Maastricht (Lage Fronten) muurhagedissen in noordelijke richting opgetrokken. Nu zitten ze tot vlak vóór de berg van het voormalig stort Belvédère. Vanaf Belgisch grondgebied in Smeermaas zijn levendbarende hagedissen het verlaten spoor opgegaan en van daaruit richting zuiden getrokken tot een paar honderd meter van de Fort - Willemweg in Maastricht. Deze twee hagedissen plus de hazelwormen zijn de drie reptielsoorten van Spoor 20.

Alex Kloor

Monitoren op het spoor is een verhaal apart

Zo tel ik bijvoorbeeld op de muren van de Lage Fronten de muurhagedissen door er rustig langs te wandelen en om de paar meter stil te staan om te kijken of er ergens iets zit of uit een holletje komt. In open gebied met levendbarende hagedissen loop ik zigzaggend door het terrein, waar ik ook regelmatig stil sta om naar hagedissen te speuren. Het vreemde is echter dat als ik deze techniek toepas op het spoor (een kilometers lang recht traject), ik bijna geen hagedissen tegenkom.

Loop ik echter dezelfde weg terug, kom ik er meestal wel veel tegen. Ook blijkt dat de trefkans dan nog groter is als ik eerst van Zuid naar Noord loop dan andersom. Ik heb me al suf gepiekerd of dit toeval is, dan wel met de stand van de zon te maken heeft, of iets anders maar ik kom er niet achter!

Muurhagedissen tussen rails en bielzen
Afgelopen jaar zijn door mij op Spoor 20 58 verschillende muurhagedissen waargenomen. Ze zijn nagenoeg alleen te vinden op of tussen de rails en bielzen of in de grindkoffers aan beide zijde ervan. Zelden tref ik er een verder verwijderd van het spoor zelf aan. Soms wel jonge muurhagedissen die dan dikwijls samen met hazelwormen onder een plankje of plaatje zitten. Op het spoor zelf zitten zowel

tegenstelling tot soortgenoten onderling, want een enkele keer zag ik wel twee mannen levendbarende- of muurhagedis met elkaar vechten, mogelijk om een schending van hun territorium of de gunst van een vrouwtje.

Hoewel een levendbarende hagedis vaak, net als de muurhagedis, jaagt of zit te zonnen op het spoor zelf, wijst alles er op dat hij niet echt in de grindkoffer of onder de bielzen woont, de winterslaap houdt, of zich er voortplant. Zij houden zich vooral op tussen de graspollen en bramenstruiken vlak langs het spoor. Hier heen zie je ze vluchten als zij zich bedreigd voelen, of vandaan komen als de zon uitkomt na een sombere periode en ook in de vroege morgen. Ook de juvenieltjes komen uit holletjes kruipen vlak langs het spoor. De tweede groep levendbarende

Alex Kloor

Alex Kloor

Bij de foto's:

WIE IS WIE?

Vaak zijn de hagedissen goed te zien en te determineren, zeker als ze op de ijzeren rails of houten bielzen in de zon zitten. Maar zitten ze in of tussen het grind of basalt dan word het moeilijker, zeker op de route waar de levendbarende en muurhagedis hun biotoop delen. Hierbij twee gelijksoortige foto's uit hetzelfde stuk, op de ene zie je de muurhagedis, de ander is een levendbarende hagedis.

volwassen en subadulte - als juveniele dieren, die daar van vroeg in het voorjaar tot laat in het najaar worden aangetroffen. Ook zie ik er paringen en als het de tijd is, net geboren hagedisjes. Het is dus aannemelijk dat ze het er goed naar hun zin hebben en alles vinden wat ze nodig hebben.

Levendbarende hagedissen tussen graspollen en braamstruiken

Er zitten twee groepen. De eerste groep is in 2002 ontdekt, en deelt het leefgebied met muurhagedissen over een traject van een kleine kilometer. Ik ga er van uit dat ze goed met elkaar kunnen samenleven daar ik nooit onderlinge gevechten heb waargenomen, hoewel ik ze ook niet zonnend naast elkaar tegenkom. Dit in

hagedissen, die pas in 2004 werd ontdekt door Frank Spikmans en op een gedeelte van het spoor zit waar geen muurhagedissen voorkomen, heeft hetzelfde gedrag, ze komen vanuit de zijkant van het spoor tevoorschijn. Dit afgelopen jaar hebben we op het gehele traject zo'n 45 verschillende dieren waargenomen.

Hazelwormen onder plankjes

Veertien hazelwormen vond ik in 2004 onder plaatjes, stenen en plankjes langs het spoor, nooit op het spoor zelf. Een exemplaar lag dood gereden op een weggetje vlak langs het spoor dat gebruikt wordt door de volkstuinders. Ook trof een van die volkstuinders nog twee exemplaren aan onder stenen in zijn tuin, die zijn niet meegeteld.